

No krājkasītes līdz izaugsmei

Banku loma tautsaimniecībā

Artūrs Jānis Ņikitins

Monetārās politikas pārvaldes

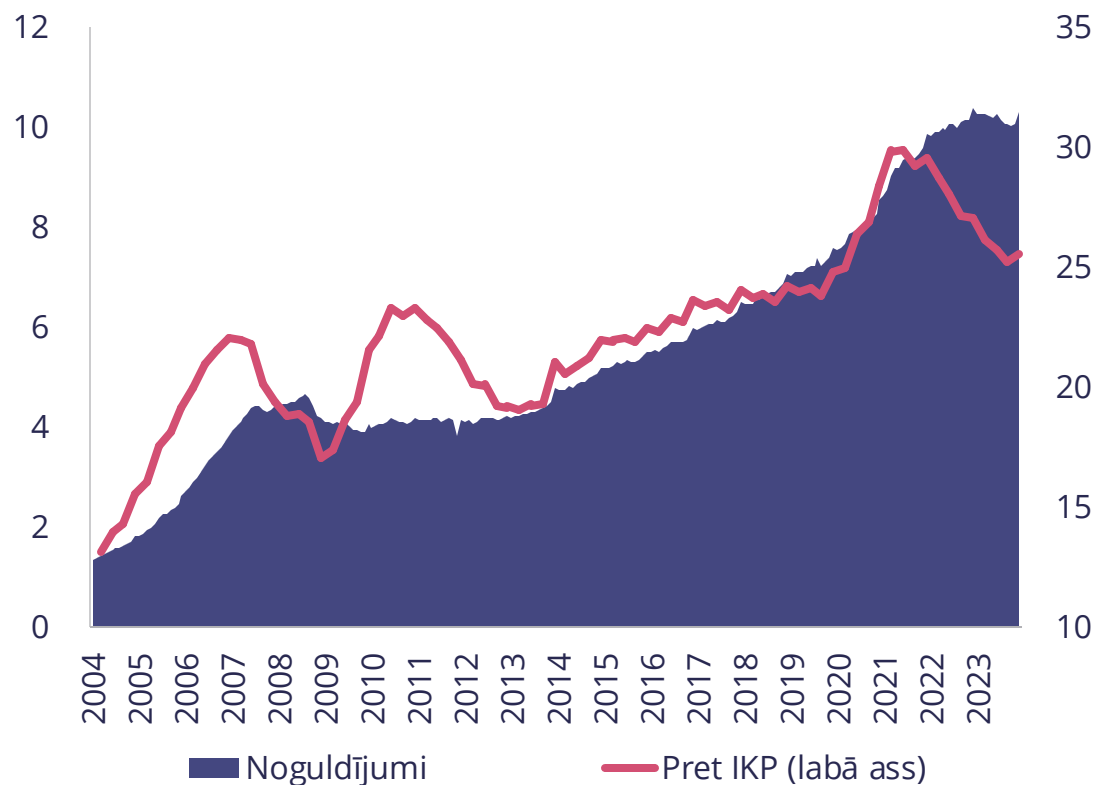
Monetārās politikas analīzes daļas ekonomists

2024. gada 19. marts

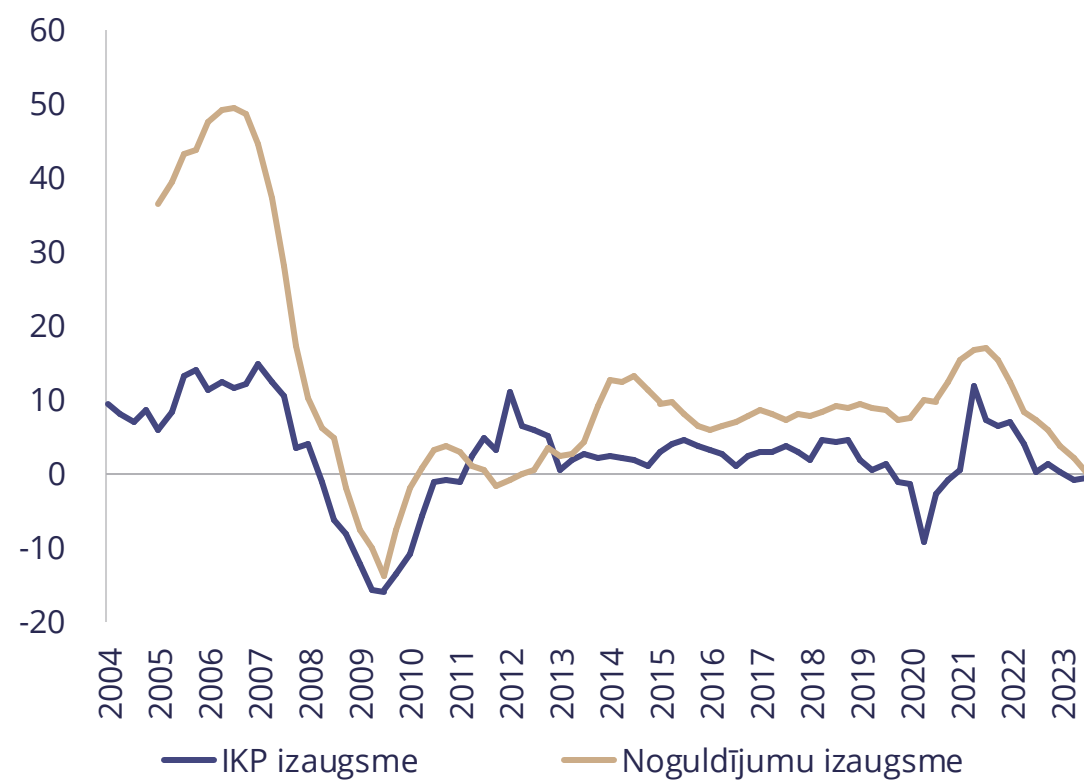

Noguldījumi ir arvien nozīmīgāka tautsaimniecības sastāvdaļa

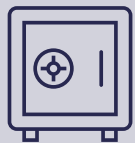
Mājsaimniecību noguldījumi bankās (miljardi eiro) un to īpatsvars pret IKP (%) (labā ass)

IKP un noguldījumu atlikuma gada izaugsme (%)

Kāpēc nepieciešamas bankas?

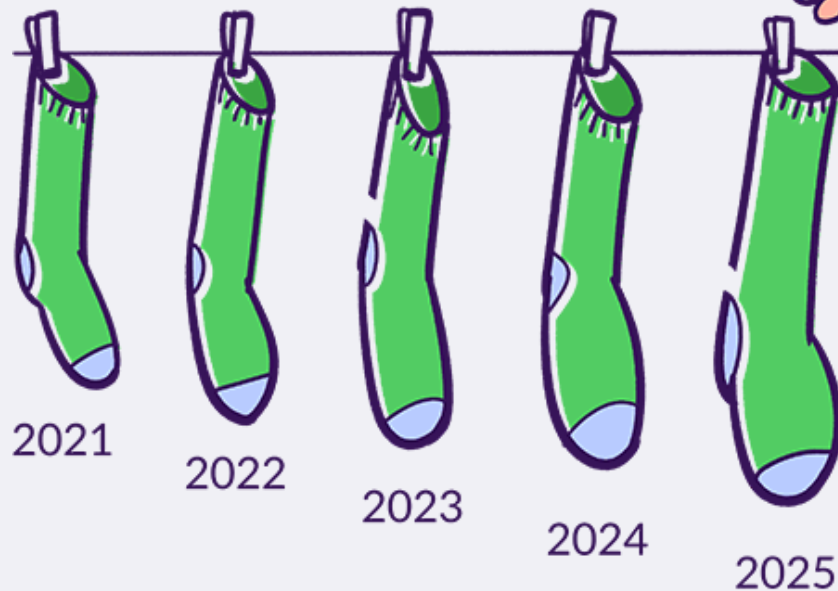
Krājējam ir nepieciešama drošība un līdzekļu vērtības uzturēšana.

Glabājot zeķē, uzkrājumu vērtība samazinās. Pieredzes trūkums ieguldīšanā.

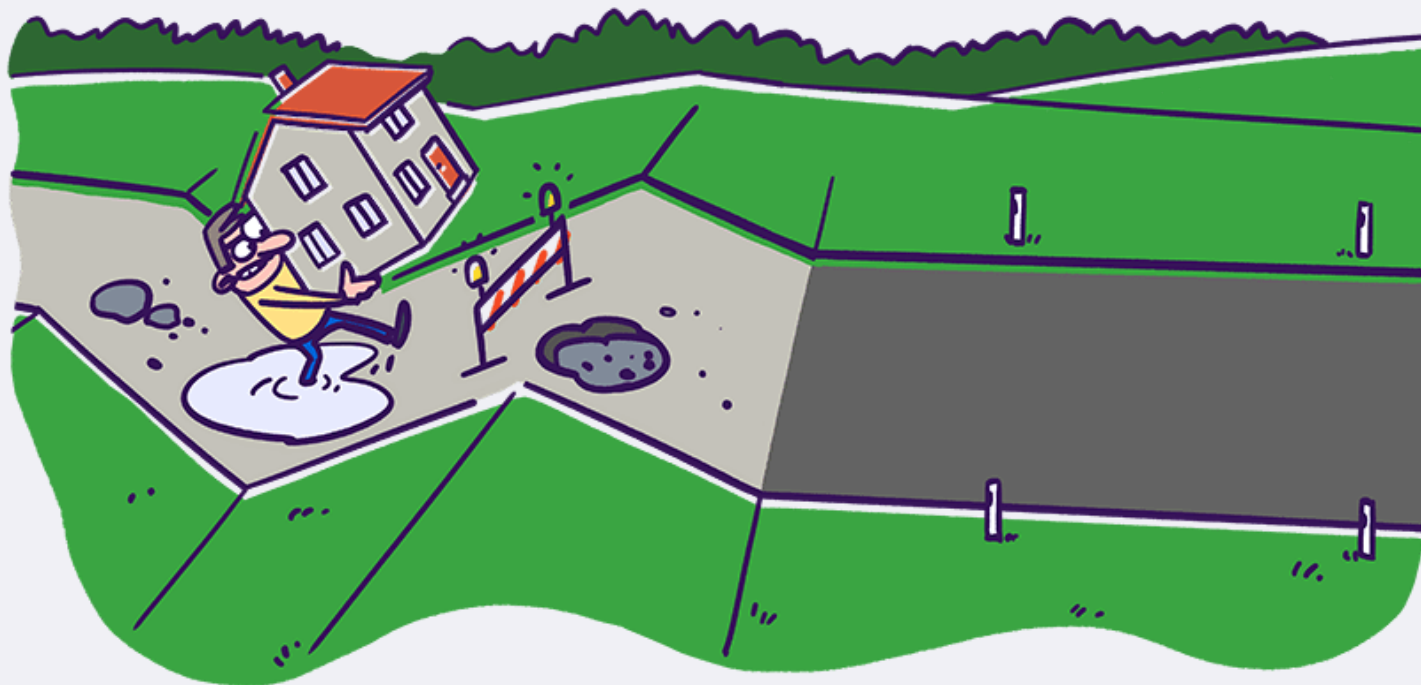
Bankas nodrošina drošību, ērtu līdzekļu pārvaldību, tās specializējas investīciju izvērtēšanā.

MANS KRĀŠANAS
PLĀNS BIZNESA
UZSĀKŠANAI.

Efektīva finanšu resursu pārvalde

Kāpēc nepieciešamas bankas?

Aizņēmējam nepieciešami līdzekļi uzņēmējdarbības uzsākšanai, mājoklim, patēriņam.

Savu, draugu un ģimenes līdzekļi var nebūt pietiekami.

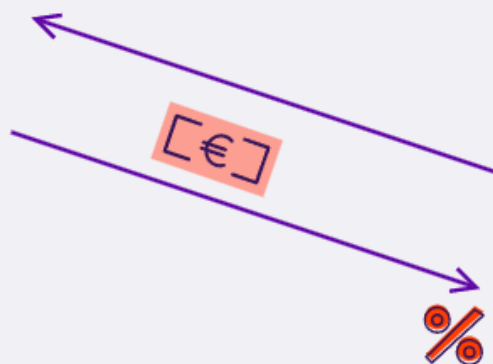

Bankas apkopo noguldījumus lielākās summās, ērtāk un lētāk nodrošina finansējumu.

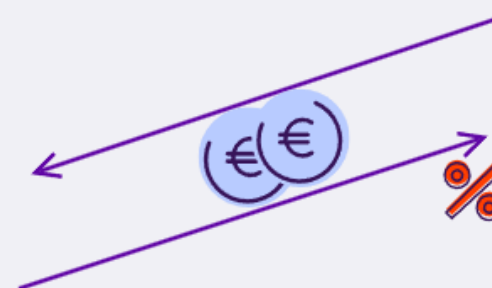
Efektīva finanšu resursu aprīte

Kā notiek banku starpniecība?

1 Banka izvērtē aizņēmējus un aizdod līdzekļus

1 Personā savus brīvos līdzekļus nogulda bankā

2 Aizņēmēji apņemas bankai apmaksāt līdzekļus pēc noteikta laika ar procentiem

2 Banka apņemas noguldītājiem apmaksāt līdzekļus pēc noteikta laika ar procentiem

 - aizņēmuma likme

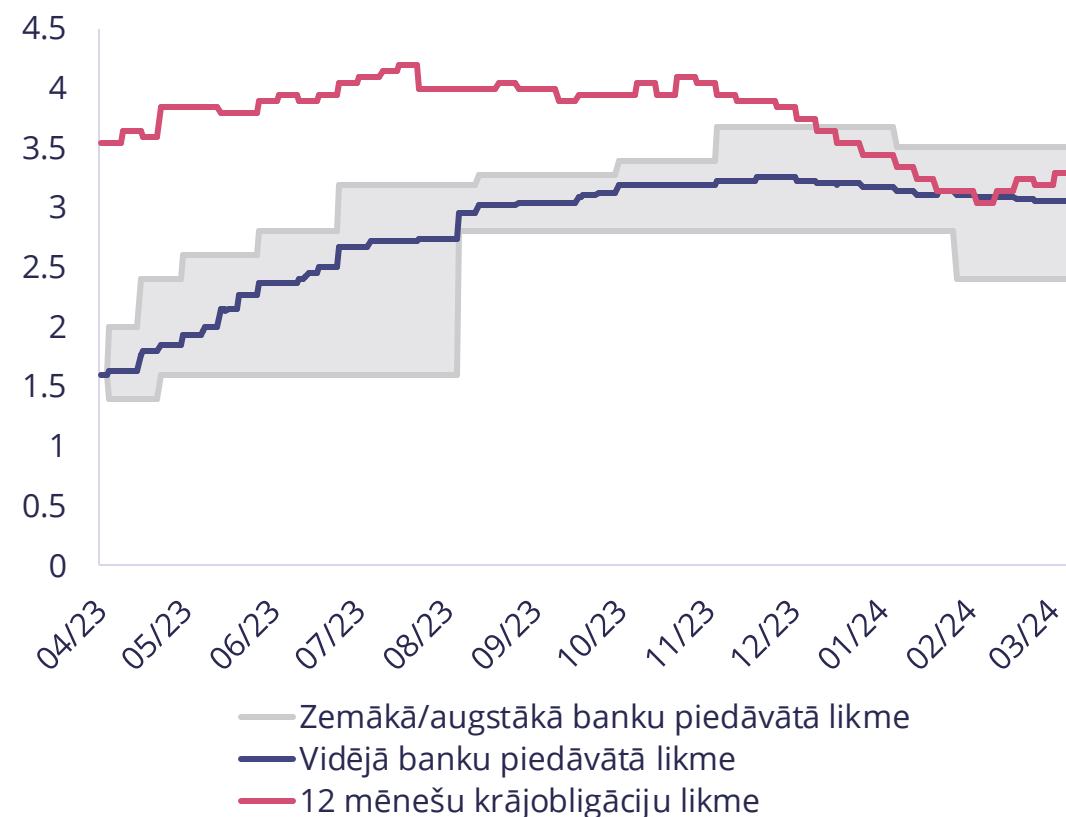
>

 - noguldījuma likme

Ciņa par krājēju līdzekļiem

- Banku noguldījumiem ir daudz **alternatīvu**:
  - Akcijas, parāda vērtspapīri (obligācijas), ieguldījumu fondi, ...
  - Taču tiem ir **augstāks risks** un tie nav derīgi ikdienas līdzekļu glabāšanai
- Ļoti tuvs konkurents banku noguldījumiem ir ar Valsts kases **krājobligācijas**

Mājsaimniecībām piedāvātās tīrās* noguldījumu likmes termiņam uz 12 mēnešiem (%)

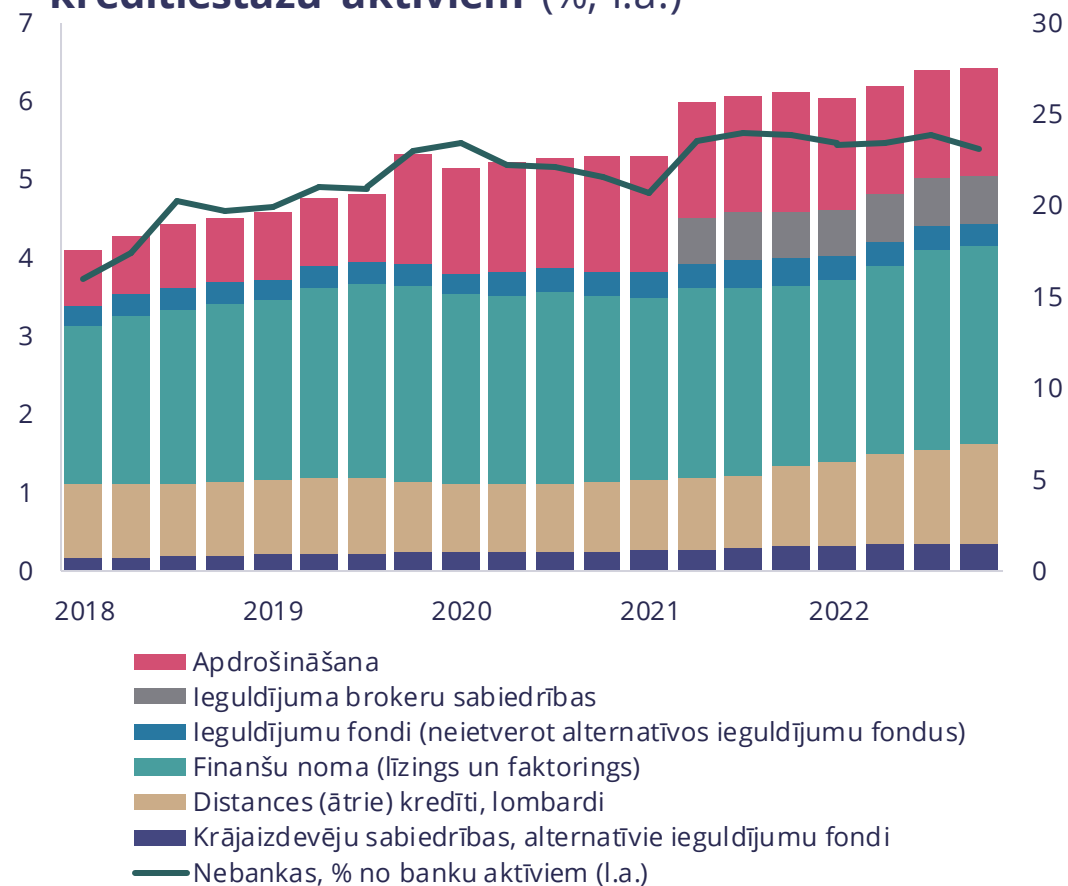

Avots: Latvijas Banka, Valsts kase. *noguldījumu likmes pēc 20% IIN nomaksas

Konkurenci aizdošanā nodrošina nebanku finanšu institūcijas

- Bankas nav vienīgās, kas var piedāvāt finanšu pakalpojumus
- **Nebanku** kreditētāji var piedāvāt inovatīvākus, ērtākus un potenciāli lētākus risinājumus
- Taču tām **nav licences kredītiestāžu darbībai** un tām ir **vājākas uzraudzības prasības**
- Nebanku aizdevumus ir **vieglāk iegūt**, bet tie ir **mazāki**, ar **īsāku termiņu** un **neizdevīgākiem atmaksas nosacījumiem**.

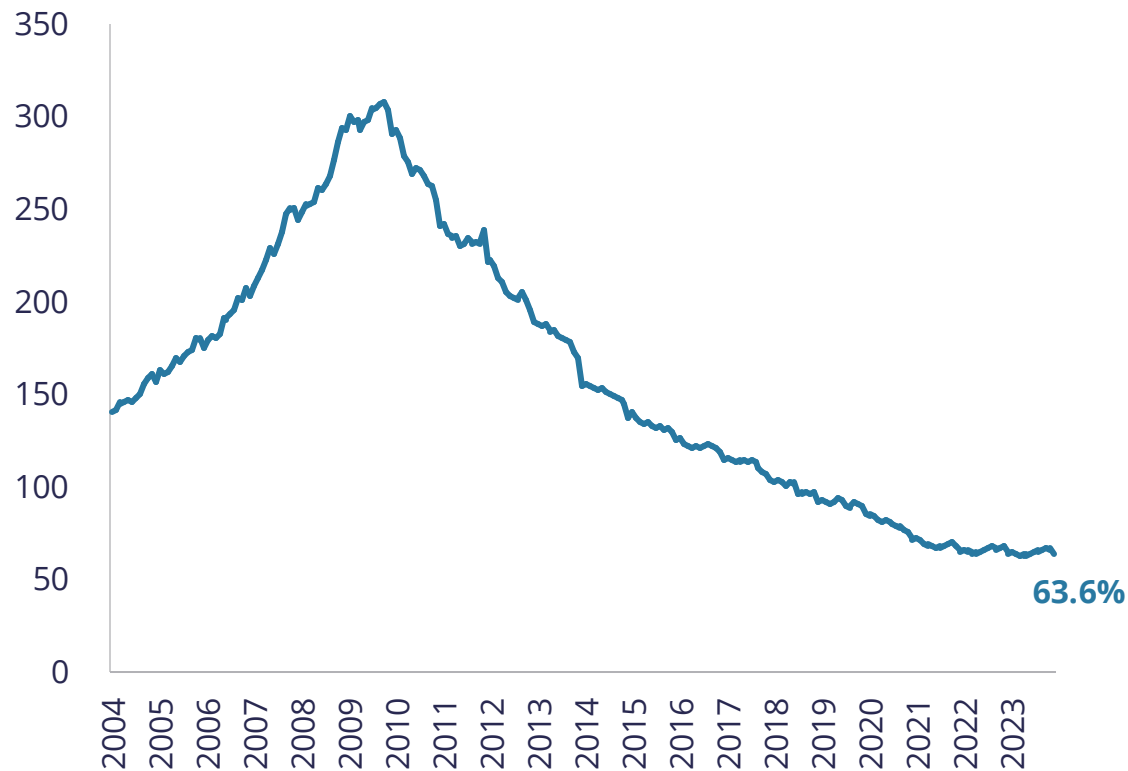
Nebanku finanšu sektora aktīvi apakšsektoru dalījumā* (mljrd. eiro) un attiecībā pret kredītiestāžu aktīviem (%; l.a.)

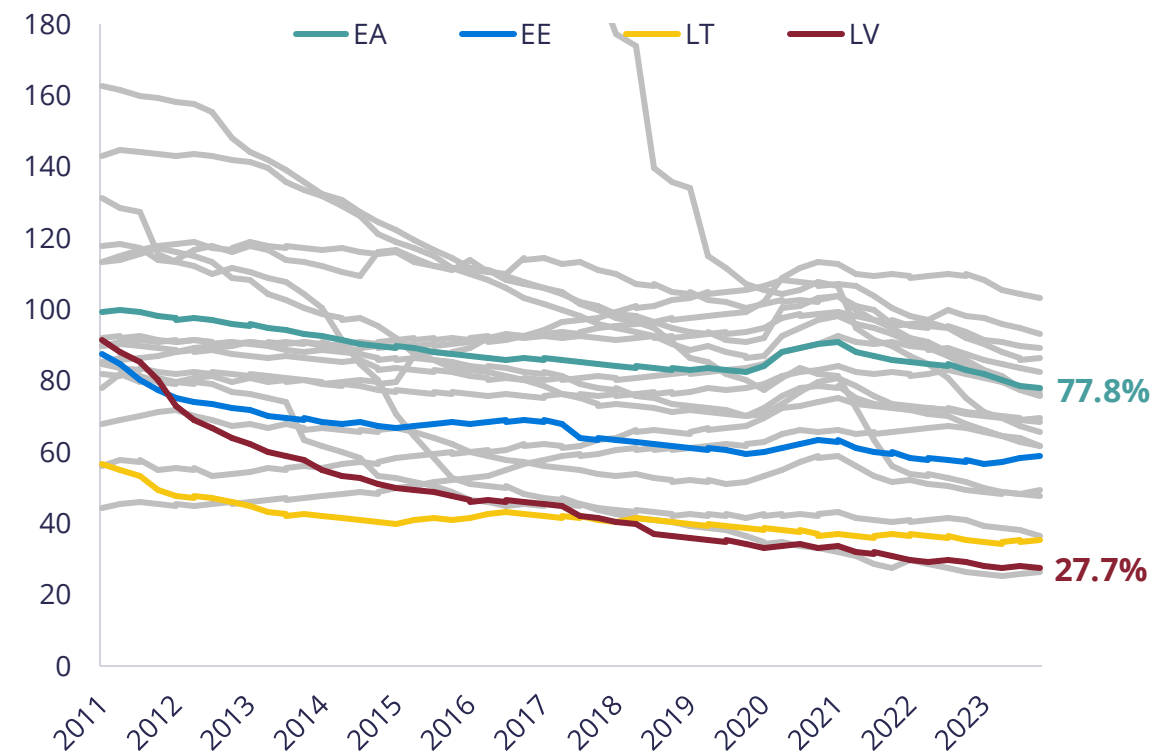
Avots: Latvijas Banka, CSP.

Taču kreditēšanas potenciāls netiek pilnībā izmantots

Kredītu-depozītu atlikuma attiecība (%)

Iekšzemes kredītportfelis EZ valstīs (% no IKP)

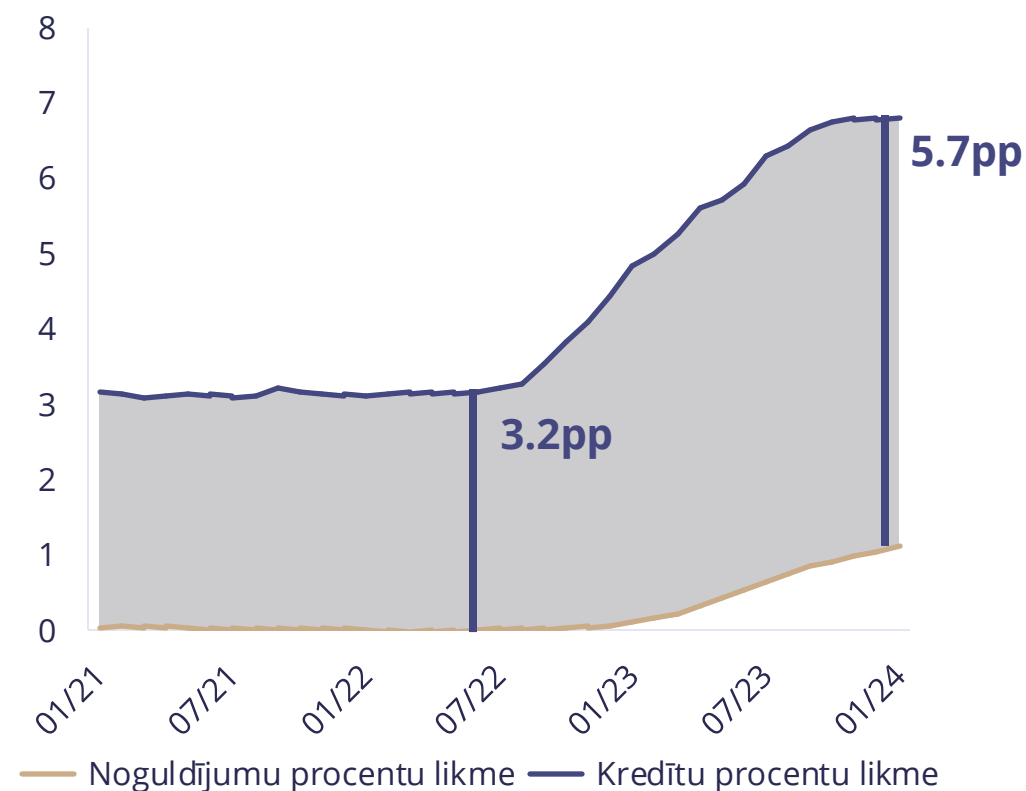

Nesens banku starpniecības piemērs

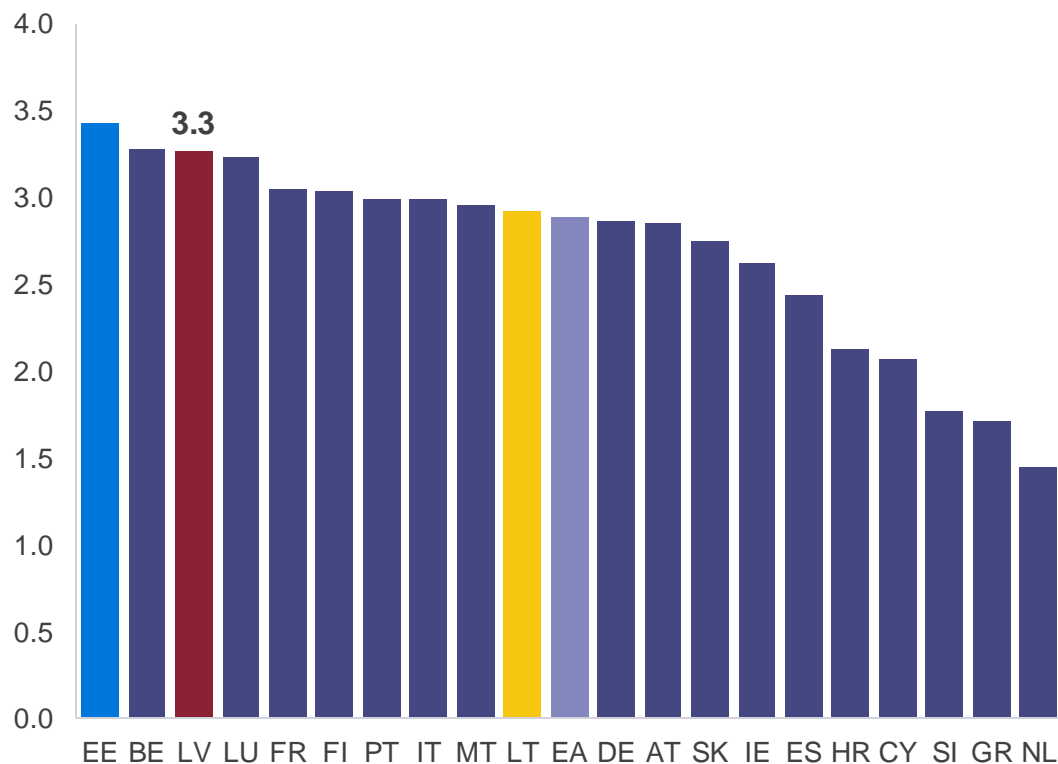
- **2022. gada jūlijā**, lai nodrošinātu cenu stabilitāti, **ECB** uzsāka galveno monetārās politikas **likmju celšanu**.
- **Latvijā**, kur vairums kredītu procentu likmes ir piesaistītas finanšu tirgus atsaucēm, varēja novērot **strauju kredītu likmju pieaugumu**.
- Taču vidējā **noguldījumu likme atpaliek**, palielinot banku neto procentu peļņas maržu.
- **Kāpēc tā?**

Izsniegto kredītu un piesaistīto noguldījumu atlikuma likmes (%)

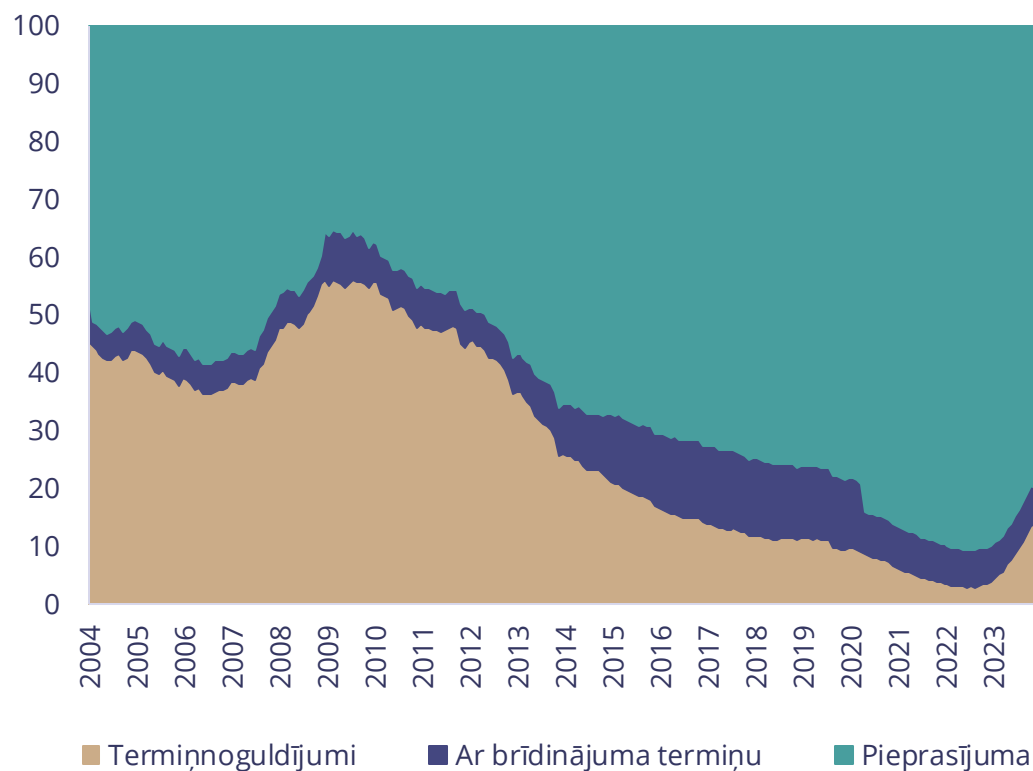

Jo paiet laiks līdz noguldītāji jūtas droši iesaldēt līdzekļus ienesīgākos termiņnoguldījumos

Jauno eiro termiņnoguldījumu procentu likmju kāpums (% , 2022. gada jūlijs – 2023. gada decembris)

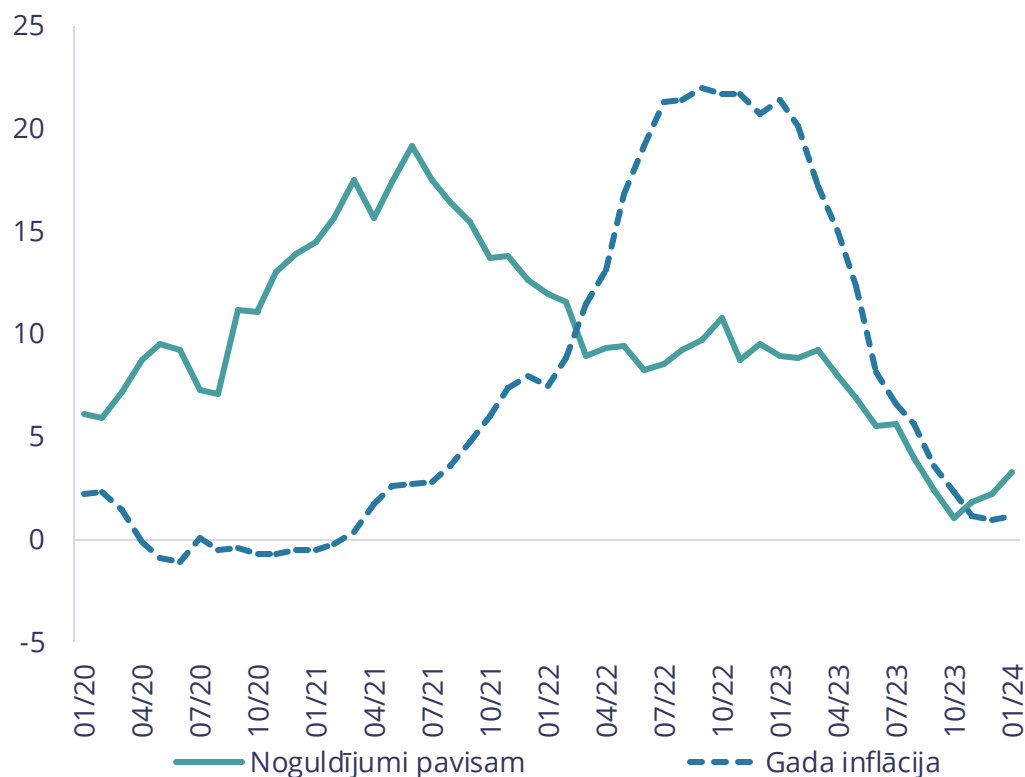

Iekšzemes noguldījumu atlikuma sadalījums (%)

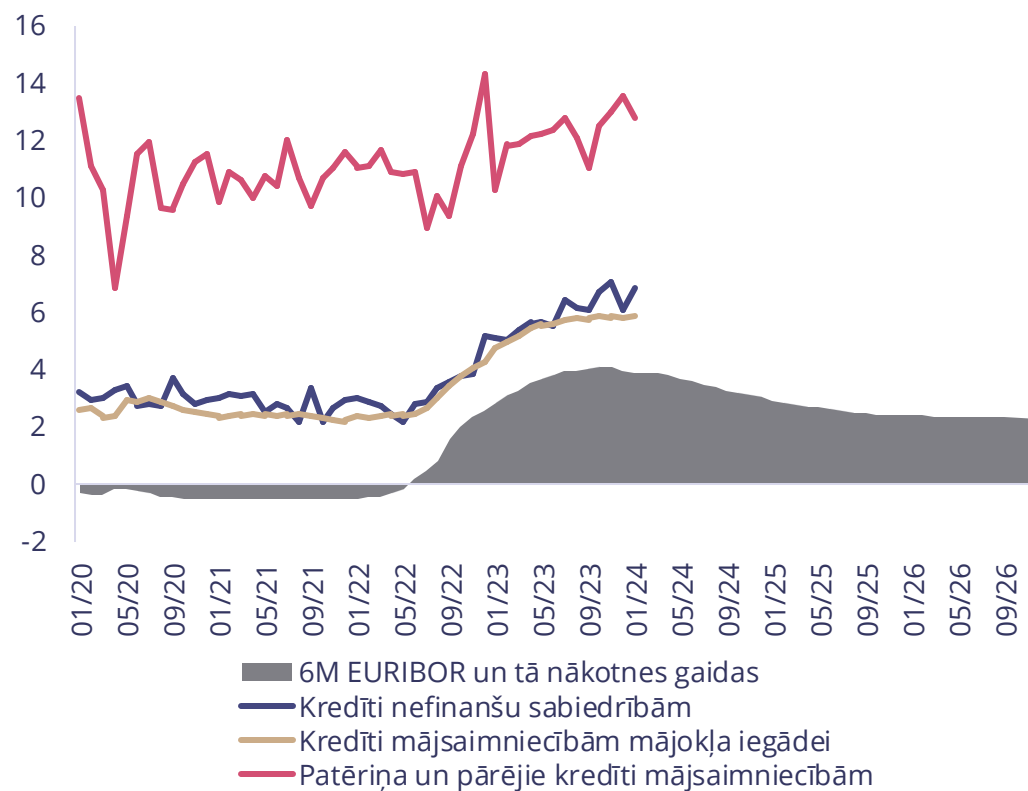

Kas tālāk? Atgūšanās noguldījumu izaugsmē un zemākas procentu likmes veicinās kā kreditēšanas, tā tautsaimniecības attīstību

Iekšzemes noguldījumu gada pārmaiņas (atlikums; %) un gada inflācija

Tīri jauno eiro iekšzemes kredītu likmes un 6 mēnešu EURIBOR likme un tās gaidas (%)

Mūsu valsts, mūsu banka

